

Çiftçiyi Topraklandırma hakkındaki 4753 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler ve geçici maddeler eklenmesine dair Kanun

(Resmî Gazete ile ilânı : 27 . III . 1950 - Sayı : 7467)

No.
5618

Kabul tarihi
22 . III . 1950

BİRİNCİ MADDE — 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun 1, 2, 6, 7, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 24, 31, 33, 34, 38, 39, 45, 47, 51, 53 ve 56 ncı maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 1. — Bu kanunun güttüğü başlıca maksatlar şunlardır :

A) Arazisi olmyan veya yetmiyen çiftçilerle bu kanun gereğince topraklandırılmaları kabul edilenleri, aileleri ile birlikte geçimlerini sağlayacak ve iş kuvvetlerini değerlendirecek ölçüde araziye sahip kılmak;

B) Kendilerine arazi verilenlerle yeter arazisi bulunup istihsal vasıtaları eksik olan çiftçilerden muhtaç bulunanlara kuruluş, onarma ve çevirme sermayesi, canlı ve cansız demirbaş vermek;

C) Yurt topraklarının sürekli olarak işlenmesini sağlamak.

Madde 2. — Arazide ekim, dikim, bakım ve yetiştirme yolları ile nebat, hayvan veya hayvan mahsulleri istihsalinde bulunmaya veya bu mahsullerin yetiştiricileri tarafından işlenip değerlendirilmesine çiftçilik ve bu işleri devamlı olarak yapanlara çiftçi denir.

Bu kanuna göre tarım işçisinden maksat : Kendisinin veya ailesinin hiç arazisi olmayıpta en az üç yıldanberi muayyen bir bölgede yerleşmiş ve bir ücret veya devşirilecek semere veya hasılatın bir hissesi mukabilinde devamlı olarak bedenen çalışanlardır.

Madde 6. — Arazi mülkleri yüz ölçüsü bakımından küçük, orta ve büyük arazi olmak üzere üç boya ayrılır.

Küçük arazi, 500 dönüme kadar olan arazidir.

Orta arazi, 501 dönümden 5 000 dönüme kadar olan arazidir.

Büyük arazi, 5 000 dönümü geçen arazidir.

Arazinin boylara ayrılışında nerede olursa olsun bir kişiye ait bütün arazinin tutarı hesaplanır.

Müşterek arazi mülkiyetinde her kişiye ait hisse ayrı ayrı hesap edilir.

İştirâk halinde tasarruf edilen arazi 11 ncı maddede yazılı ilânın yapılmasından itibaren bir aylık süre içinde hisseliler tarafından müşterek mülkiyete çevrilmişse, yalnız o arazi üzerindeki iştirak halindeki mülkiyet kendiliğinden kalkar ve bulunacak hisse miktarlarına göre müşterek mülkiyet teessüs eder. İlgililerin bu suretle bulunacak hisse miktarları hakkında 25 ncı ve 26 ncı maddelere göre itiraz hakları mahfuzdur.

Bu suretle müşterek mülkiyete inkilâp eden gayrimenkuller için bildirişe göre tapu kayıtları düzeltilir.

Madde 7. — Bu kanunda arazi işletilmesinden maksat, türlü kültür arazisinin boş bırakılmayıp tabii ve mahallî şartlara göre ekim, dikim, bakım, yetiştirme yol-

ları ile nebat, hayvan veya hayvan mahsülleri istihsali suretiyle değerlendirilmisidir.

Dinlendirme, nadas, askerlik ve belgelendirilmiş uzun hastalık gibi makbul bir özür olmaksızın üst üste üç yıl birinci fıkra hükmüne göre değerlendirilmeyen arazi işlenmiyor sayılır.

Arazinin işlenip işlenmediğini Tarım Bakanlığı belli eder. Bu karara karşı arazi sahibinin Bakanlığa itiraz veya idari kaza mercilerine dâva hakkı mahfuzdur.

Madde 11. — Bu kanunun 16 ncı maddesi uyarınca kamulaştırma ve dağıtma işlerine başlanacak bölgelerde bu işlerin yapılacağı yer belli edilmek suretiyle bu iş o yerin bağlı olduğu il gazetesi ve mahallindeki diğer münasip ve mûtat vasıtalarla ilân olunur. Yerlerinde bu ilânın yapılmış olduğu Resmî Gazetede bir defa ve ayrıca Ankara, İstanbul ve İzmir'de çıkan birer gazetede yayımlanır. Bu gazetelerde yapılacak ilân Resmî Gazete ile yapılacak ilândan sonraya bırakılmaz.

Resmî Gazete ile yayınlanma tarihinden başlayarak üç ay içinde özel idareler, belediyeler, her çeşit vakıflar, köyler ve hakiki yüz ölçüsü 2 000 dönümden fazla araziye sahip bulunan gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişileri tasarruflarındaki her parça araziden sınırları belli olmyanların köşelerini o yerde tedariki mümkün vasıtalarla faydalanmak suretiyle belirtmek ve araziye ve üzerindeki yapı ve tesislere ait beyan kâğıtlarını doldurup tasarruf belgeleri veya muhtarlarca onanmış suretleriyle birlikte Tarım Bakanlığınca yetkilendirilecek yerlere vermekle ödevlidirler.

Müşterek veya iştirak halinde tasarruf edilen arazide bu ödevi her hisse sahibi yapar. Hisse sahiplerinden orada bulunmyanlarla küçüklere ve kısıtlılara ait arazinin belli edilmesi ve beyan kâğıtlarının verilmesi işi ile temsilcileri ödevlidirler.

Tasarruf belgeleri olmyanlar tasarruflarının dayandığı sebepleri beyan kâğıtlarına yazarlar.

Beyan kâğıtlarında tapuda yazılı miktarlar gösterilmekle beraber, arazinin gerçek yüz ölçüsü buna uymuyorsa bilinen miktar; bilinmiyorsa gerçeğe en yakın tahmin olunan miktar yazılır.

Beyan kâğıtlarının kendilerince bilinebilen gerçeğe uygunluğu muhtarlar tarafından onanır.

Bölge dışında oturan arazi sahipleri beyan kâğıtlarıyla eklerini oturdukları yerin en büyük mülkiye üstüne verirler. Mülkiye üstleri verildiği tarihi belli ederek bunları vakit geçirmeksizin kanunun uygulanmasına başlanmış olan yerdeki yetkili yere verilmek üzere o ilin valisine gönderirler.

Madde 13. — Beyan kâğıtlarının gerçeğe uygunluğunu yetkili yerler tasarruf belge ve dayanakları üzerinde, yerinde incelerler. Böylece özel kişilere ve Devlete ait arazi belli edilerek Devlete ait olanların bu belirtilişe göre tapuca tescili yapılır. 25 ncı ve 26 ncı maddelerin hükümleri mahfuzdur.

Madde 14. — Arazisi olmyan veya yetmiyen çiftçilere ve bu kanun gereğince topraklandırılmaları kabul edilenlere dağıtılmak üzere aşağıda yazılı arazi, üzerinde zirai işletme ile ilgili yapı ve tesisleri ile birlikte, Tarım Bakanlığınca kamulaştırılır :

a) Mülhak ve mazbut vakıfların tüzel kişilikleri namına Vakıflar Genel Müdürlüğü veya mütevelliler tarafından tasarruf edilmekte bulunan bütün vakıf arazinin tamamı;

b) Özel idare ve belediyelere ait olup da kamu hizmetlerinde kullanılmıyan arazi;

c) Gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerine ait araziden beş bin dönümü geçen parçaları;

(Zirai Devlet kuruluşları ve müesseseleri arazisinin beş bin dönümden yukarı kısmı işlenmek şartıyla ve Bakanlar Kurulu kararı ile bu hükmün dışında bırakılabilir.)

d) Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra işlenmiyen arazi.

Kamulaştırılan arazideki yapı ve tesislerden kahve, han, dükkân, değirmen ve fabrika gibi zirai işletme ile ilgili olmıyanlar; bağ ve bahçeler, zeytinlik ve palamutluklarla okaliptüs ve kavaklık gibi ağaçlıklar kamulaştırma dışında bırakılır.

Madde 15. — Bu kanunun kamulaştırma hükümlerinin uygulanacağı ve dağıtımın yapılacağı bölgeler Tarım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile belli edilir. Her ilçe bir bölge sayılır. Her bölgede yapılacak ilândan sonra o bölgede hemen kamulaştırma ve dağıtma işine başlanabilir. Gerekli ahvalde veya özel durumda bulunan iller bir bölge sayılabilir.

Madde 16. — Bu kanunun uygulandığı bölgelerde dağıtma işlerine 8 nci madde gereğince Devlete ait arazi ile 14 ncü madde esaslarına göre kamulaştırılacak araziden başlanır. Bu arazinin 39 ncü madde uyarınca ihtiyaca kâfi gelmiyeceği anlaşıldığı takdirde gerçek kişilerle özel hukuk tüzel kişilerine ait orta arazinin kamulaştırılmasına gidilir.

Sahibi tarafından işletilmeyen orta arazinin 2 000 dönümden fazlası kamulaştırılabilir. Bu suretle kamulaştırma dışında kalan araziye malsahibi istediği şekilde işletebilir.

Mahallî imkân ve şartlara göre gerekli tesis ve donatımı olduğu halde sahibi tarafından işletilen orta arazi kamulaştırılamaz.

442 sayılı Köy Kanununun 87 nci maddesinde bahsi geçen şahıslarla cemiyet ve şirketlerin köylerdeki arazileri ikinci ve üçüncü fıkraların hükmü dışındadır. Bu arazinin tamamı kamulaştırılabilir.

Madde 18. — Kamulaştırılacak büyük ve orta arazide kamulaştırma dışında kalacak parçaları arazi sahibi dilediği gibi seçer.

Madde 20. — Tarım Bakanlığınca kamulaştırılmasına karar verilen arazi ve üzerindeki yapı ve tesislerin sınırlarını, genişliğini ve niteliklerini ve değerlerini gösteren kroki ve tutanaklar kamulaştırma kararına bağlı olarak o ilin valisine gönderilir. Kararın bir sureti sicile şerh verilmek üzere Tapu İdaresine tebliğ olunur.

Kamulaştırma kararının bir örneği, kamulaştırılan arazi ve üzerindeki yapı ve tesislerin bulunduğu yerde mahallî gazetelerle ve herkesin kolaylıkla görebileceği yerlere asılmak yolu ile yayınlanır ve ilgililerin beyannamelerindeki adreslerine bildirilir. İlân yapıldığı, tutanak kâğıdı ile belirtilir. Bu ilân, adresi belli olmıyan veya beyannamesinde yazılı adreslerde bulunmıyan ilgililere tebliğ yerine geçer. Arazi sahibine duyurulacak kamulaştırma kararına 25 nci maddedeki müddeti içinde itiraz edildiği takdirde altı ay zarfında kamulaştırma kararı kaldırılmadıkça bu yerler üzerinde temlikî tasarrufta bulunulamaz.

Madde 21. — Kamulaştırmalarda, 1944 Bütçe yılı Arazi Vergisine matrah olan kıymetin dört katı kamulaştırma karşılığıdır.

1944 Bütçe yılı başında kesinleşmiş değeri bulunmıyan arazide bu değer Vergi Usul Kanunu gereğince yetkili komisyonlar tarafından belli edilir. Ancak bu değer, çevrelerindeki en yakın benzeri arazinin 1944 Bütçe yılı vergisine matrah olan

değerlerden fazla olamaz. Bu yolla bulunan değer kesinleştikten sonra, dört katı kamulaştırma karşılığı olur. Bu fıkra gereğince tesbit olunacak değere Vergi Usulü Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir.

Hazinece taksitle satılmış olup da kamulaştırma tarihinden taksit bedelleri tamamen ödenmemiş olan arazinin, ihale tarihinden kamulaştırma tarihine kadar geçen her yıl için ihale bedelinden % 5 tenzil edildikten sonra kalan miktar vergi kıymetinden fazla olduğu takdirde kamulaştırma bedeli olarak kabul edilir.

Madde 24. — 21, 22 ve 23 ncü maddelerde yazılı işlemlerle ödevli bütün daireler engeç on beş gün içinde karar vermek zorundadırlar. Bu süre içinde öziürsüz olarak ödevini yapmayan komisyonların başkan ve üyeleri hakkında kanun gereğince kovuşturma yapılır. Ödevli komisyonlar çalışma halinde değillerse yetkili makamlar tarafından hemen toplantıya çağrılarak ödevleri yaptırılır.

Madde 31. — Kamulaştırma yapılan yerlerde arazi ile ilgili dâvalara Tarım Bakanlığı müdahil sıfatı ile katılabilir. Tarım Bakanlığının bu dâvalarda taraflara bağlı olmaksızın delil göstermeye, isteklerde bulunmaya ve kanun yollarına başvurmaya hakkı vardır.

Tamamı kamulaştırılmıyan müşterek arazide kamulaştırma hisse esası üzerine yapılır. Tarım Bakanlığı şuyunun izalesi için mahkemeye müracaat eder.

Madde 33. — Kamulaştırma işlerinin başladığı bölgelerde kamulaştırılacak arazinin belirtilmesi ve ilgililere bildirilmesi işi 11 ncı maddede yazılı ilân tarihinden itibaren beş yıl içinde tamamlanarak ilân olunur. Bu ilândan sonra o bölgede bu suretle belirtilmiş bulunan arazinin dışında yeniden kamulaştırma yapılamaz. Sonraki edinmelerle arazinin 14 ncü ve 16 ncı maddelerde yazılı kamulaştırma hadlerine dâhil olması veya arazinin işlenmemesi halleri bu hükmün dışındadır.

Madde 34. — Bu kanun hükümlerine göre dağıtılacak arazi aile reisine verilir. Arazi verilmesinde aşağıdaki sıra gözetilir :

- a) Kendisinin veya ailesinin hiç arazisi olmayıp başkalarının arazisinde ortaklık, kiracılık yapanlar;
- b) Kendisinin veya ailesinin arazisi yetmiyen çiftçiler;
- c) Tarım ve Veteriner Fakülteleri ile okulları veya Tarım Bakanlığınca tanınmış tarım kurslarını bitirenlerden arazisi olmıyanlar veya yetmiyenler;
- d) Tarım işçiliği ile geçinenler;
- e) Aile dışında kalmayı tercih eden fûrular;
- f) Göçebeler ve göçmenler ve göçürülenlerden çiftçi olanlar;
- g) 59 ncü madde hükmüne göre miras ortaklığından ayrılanlar.

Bu kanuna göre aile; karı, koca ve birlikte oturan fûrulardır. Reşit olan fûrular kendi arzuları ile aile dışında kalabilirler

Bu madde şumulüne giren kimselerden bağımsız bir işletme kuracak durumda bulunanlara, aile sahibi olmasalar dahi arazi verilir.

Madde 38. — Arazi istiyenler :

- a) Kimliklerini ve medeni durumlarını;
- b) Arazileri olup olmadığını, varsa çeşitlerini ve gerçek yüz ölçülerini;
- c) Arazi üzerindeki yapı ve tesislerle tarım alet ve vasıtalarını;
- d) Arazi istedikleri yeri.

Gösteren o yerin ihtiyar kurulundan onanmış bir beyan kâğıdını Tarım Bakanlığınca yetkilendirilecek yerlere verirler.

Lüzum görülen yerlerde ihtiyar kurulu önünde, toprak komisyonu memurlarınca düzenlenecek bir tutanak ile de yukarıki bilgiler ve istek tesbit edilebilir.

Madde 39. — Hiç arazisi olmıyanlara, bölgelere ve tarım çeşitlerine göre bir çiftçi ailesinin geçinmesine ve aile fertlerinin iş kuvvetlerinin değerlendirilmesine yetecek genişlik, kuvvet ve çeşitte olmak üzere küçük arazi haddi içinde arazi verilir.

Toprağı yetmiyenlerin arazileri yukardaki fıkra hükümleri dairesinde yeter miktara çıkarılır.

Verilecek arazinin imkân nispetinde bir yerde ve toplu olması gözetilir.

Toplu bir şekilde bağ ve bahçe yapılmasında fayda görülen yerlerde hiç arazisi olmıyanlarla, arazisi yetmiyenlere ve arazisi yeter derecede olanlara kendi ihtiyacını karşılamak ve en çok üç dönümü geçmemek üzere Hazine topraklarından ayrıca bağ ve bahçe yeri verilebilir.

Madde 45. — Kamulaştırma bedellerinden 3 000 lirası ile 100 liraya kadar kesri nakden ve artanı tahvile kamulaştırmanın yapıldığı tarihi takibeden malî yılın ilk üç ayı içinde ödenir.

Tahvillerin kamulaştırma tarihinden mütaakıp malî yıl başına kadar geçecek müddete ait faizi de nakden ödenecek miktara ilâve edilir.

Bu tahviller, itibari kıymetleri üzerinden ve faiz, vâde, amortisman ve sair şartlar bakımından son çıkarılmış bulunan Hazine tahvilleriyle eşit olarak ihraç edilir ve ihraç edildikleri malî yıl başından itibaren faize tâbi tutulur.

Yıllık amortisman taksitlerini, faizleri ve diğer giderleri karşılayacak ödenek her yıl Devlet Borçları Bütçesinde ayrı bir bölüme konur.

Her tertipte tahvillerin ihraç giderleri Devlet Borçları Bütçesinde açılacak ayrı bir bölüme ödenek kaydedilerek harcanır.

Maliye Bakanlığı her tertipte yapılacak ihraç masrafı için 50 000 liraya kadar geçici harcamaya izinlidir.

29 neu madde hükmü mahfuzdur.

Madde 47. — Arazi verileceklere kuracakları işletme, yapı ve tesislerini meydana getirmek, bunların onarılmasını ve işletmenin yıllık işletilmesini sağlamak üzere Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasında kurulacak özel bir fondan kredi açılır.

Kuruluş ve onarma kredisi yirmi beş ve yıllık işletme kredisi üç yıla kadar vâdeli olabilir.

Bu kredilerin açılma şekillerine ve miktarlarına ve % 5 i geçmemek üzere faizlerine ilgili esaslar Maliye, Tarım ve Ticaret Bakanlıklarınca birlikte belirtilir.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasındaki özel fon için, her yıl bütçesine konacak miktar Hükümetçe belirtilir.

Madde 51. — Bu kanun ile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına verilen işler, bankanın asli görevlerinden olup banka bu işlerin yürütülmesi için kuruluşuna, zaruri gördüğü servis ve kadroları Tarım ve Maliye Bakanlıklarının muvafakati ile ekliyebilir. Ek kuruluş giderleri özel fondan ödenir. Banka bu işler için yıllık ayrı hesap tutarak bilânço tanzim eder.

Özel fonun bilânçosu zarar gösteren yıllarda bu zarar, ertesi yıl Devletçe bütçeye konacak ödenekle karşılanır.

Madde 53. — Bu kanun hükümlerine göre verilen gayrimenkuller 42 nei ve 46 nei maddeler gereğince borçlandırılacak miktar ile 47 nei maddeye göre Ziraat

Bankasında kurulacak özel fondan verilecek kredinin ulaşabileceği miktarın tamamı için borçlandırma senedinde yazılı şartlar dairesinde Ziraat Bankasına ipotek edilmek suretiyle arazi verilen adına tapuya bağlanır.

Tescili yapılan gayrimenkullerin tahliyeleri, hükme hacet kalmaksızın o bölgenin en büyük mülkiye âmiri tarafından icra dairesinden istenir. İcra dairesi gayrimenkulde bulunanlara bir tahliye emri tebliği suretiyle 15 gün içinde tahliye ve teslim etmelerini bildirir. Bu müddet bitince gayrimenkul usulü dairesinde tahliye ve arazi verilene teslim edilir. Bu yerler başkasına kiraya verilmişse, tahliye olunması sebebiyle kiracı kirahyandan tazminat istiyemez.

İcra dairelerinin yapacakları bu muameleler harç ve resme tâbi değildir.

Madde 56. — Bu kanunla verilen arazi ortakçılıkla işletilemez ve kiraya verilemez. Askerlik ve belgelendirilen uzun hastalık gibi makbul sebepler varsa dilediği şekilde işletilebilir.

İKİNCİ MADDE — 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

EK MADDE 1. — Tarım Bakanlığı gerekli gördüğü yerlerde bu kanunun sekizinci maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yazılı arazide yeter derecedeki miktarı üzerinde kuruluş ve onarma kredisi karşılığında yapı ve tesislerini vücuda getirmek ve çevresinde örnek teşkil etmek üzere köyler kurabilir.

Topraksız veya az topraklı çiftçilerle Tarım ve Veteriner Fakülte ve okulları mezunlarından istekli olanlar bu köylere yerleştirilerek topraklandırılırlar. Verilecek yapı ve tesisler arazi verilenlere açılacak kuruluş ve onarma kredisi şartlarına göre temlik olunur. Bu suretle verilecek arazi, yapı ve tesisler de yedinci bölümdeki takyitlere tâbi tutulur.

Gerekli bulunduğu hallerde 3116 sayılı Orman Kanununun 15'nci maddesince yapılacak nakillerde bu madde hükmünden faydalanılır.

Yukarıki fıkralar gereğince yeniden kurulacak köylerde veya mevcut köylere yapılacak eklemelerde Tarım Bakanlığı 3116 sayılı Orman Kanununun 17'nci ve 19'uncü maddelerindeki imkânlardan faydalanır.

Bu madde gereğince kurulan köylere veya mevcut köylere eklenen evlere yerleştirilen aileler 2510 sayılı Kanunun, 3683 sayılı Kanunun ikinci ve 5098 sayılı Kanunun sekizinci maddesi ile değiştirilen otuz yedinci maddesi ile otuz sekizinci maddenin (g) fıkrasındaki muafiyetten faydalanırlar.

EK MADDE 2. — 4753 sayılı Kanunun 10'uncü maddesi gereğince Tarım Bakanlığı emrine geçmiş ve geçecek olan arazi hiçbir sebep ve suretle satılamaz. Şu kadar ki, dağıtılmasında fayda olmadığı Tarım Bakanlığınca belirtilip Maliye Bakanlığına bildirilen arazi Hazinece satılabilir.

Hazinece özel kanunları hükümlerine göre miktar üzerinden satılan, teffiz veya tahsis edilen, paralı veya parasız dağıtılan arazide ölçü neticesinde çıkan fazlalık bitişğinde başkaca Devlet arazisi yoksa ve başlıbaşına dağıtılmıyacak bir şekilde on dönüme kadar küçük parçalardan ibaret ise, tapu sahiplerine veya mirasçılara evvelki satış veya borçlandırma, parasız verilmişse dağıtım tarihindeki emsaline nazaran bulunacak bedelleri üzerinden temlik edilebilir. Eğer fazlalık ilk iskânlarında mevcut aile nüfusu adedine göre iskân haddinden noksan verilmiş göçmen ve emsaline ait topraklar da çıkarsa, iskân haddi içinde bulunan miktarı parasız olarak hak sahiplerine temlik edilir.

Hakikî veya hükmi bir şahsın tapulu arazisi içinde olupta geçit yeri olmıyan veya geçidi dar veya ihtilâflı olan ve bu sebeple bu kanun gereğince dağıtılma-

sına imkân görülemiyen Devlet toprakları, içinde bulunduğu arazinin dağıtımına elverişli aynı kıymet ve vasıftaki parçaları ile mübadele edilebilir.

Devletin tapulu arazisi ile çevrili bulunan ve aynı durumda olan hakiki ve hükmi şahıslara ait topraklar hakkında da aynı muamele yapılır.

Mübadele muamelesi, toprak dağıtım komisyonlarının faaliyette bulunduğu bölgelerde bu komisyonlarca ve komisyon bulunmayan yerlerde Maliyece aşağıda yazılı şekilde ifa olunur :

a) Kıymet ve vasıfta fark bulunmadığı takdirde müsavi miktarda arazi değiştirilir;

b) Kıymet ve vasıfta fark bulunursa, bu fark mübadele edilen arazinin miktarlarında değişiklik yapılmak suretiyle kapatılır;

c) Kıymetlerin muadeleti mübadelenin yapıldığı yılın Arazi Vergisine matrah olan değerler karşılaştırılmak suretiyle temin edilir;

d) Vergi kıymeti bulunmayan araziye bu kanunda yazılı esaslar dairesinde vergi kıymeti takdir edilir.

EK MADDE 3. — Bu kanunun uygulandığı bölgelerde köy, kasaba ve şehirlerin zirai ve ekonomik şartları ile hayvan varlıkları ve bu yönden gelecekteki gelişmeleri göz önünde tutularak tarla, bağ, bahçe gibi kültür arazisi ayrıldıktan sonra mera ve yaylak ihtiyaçları Tarım Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca kabul edilen normlara göre hesaplanır. Belirtilen ihtiyaçlara göre kroki ve haritaları tanzim edilmek suretiyle bu yerler sınırlandırılır ve tutanakla tevsik edilir.

EK MADDE 4. — Bu kanunun ek 3 ncü maddesi gereğince yapılan tesbit ve tahdit neticesinde ihtiyaç fazlası olduğu anlaşılan mera ve yaylakların ziraate elverişli parçaları 4753 sayılı Kanunun dördüncü bölümüne göre dağıtılabilir.

Kabul edilen normlarına göre yapılan hesaplama sonunda, mera ve yaylak ihtiyacı içinde bulunduğu anlaşılan köy, kasaba ve şehirler halkının müşterek istifadesine, bu kanun gereğince Tarım Bakanlığı emrine geçen veya kamulaştırılan topraklardan lüzumu kadarı mera veya yaylak olarak tahsis olunabilir.

EK MADDE 5. — Köy, kasaba veya şehir halkı tarafından teamül gereğince müştereken istifade edilen mera ve yaylaklarda :

a) İstifade edenler mera veya yaylağın çevresinde bulunuyorlarsa her birinin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak bu kanunun ek 3 ncü ve 4 ncü maddeleri hükümleri uygulanır.

b) İstifade edenler mera veya yaylağın çevresinde olmayıp ayrı yerlerde bulunuyorlarsa bu gibi mera ve yaylaklar dağıtım dışı bırakılır ve bunlardan teamül gereğince eskisi gibi istifade ederler. Köy, kasaba veya şehir sınırlarında yapılan veya yapılacak değişikliklerin teamüle dayanan müşterek istifadeye tesiri olmaz ve bu sebeple istifade ücret veya karşılığı istenemez.

Ancak, bu kanunun ek 3 ncü maddesi gereğince yapılacak incelemeler sonunda, müştereken istifade hususunda katî bir zaruret görülmezse bu gibi mera ve yaylaklarda yukardaki ek 3 ncü ve 4 ncü maddeler hükümleri uygulanabilir.

EK MADDE 6. — Köy, kasaba veya şehirler halkının münferiden veya müştereken faydalanmalarına terkolunan mera ve yaylaklar özel mülkiyet konusu olamazlar.

EK MADDE 7. — Tapuca Hazine namına kayıtlı olup toprak komisyonlarınca 13 ncü madde gereğince yapılacak tesbite dayanan ve ölçü neticesinde tapuda yazılı

miktardan fazla çıkan Devlet topraklarının 5520 sayılı Kanun hükümlerine tâbi olmaksızın bu kanun gereğince topraklandırılacak olanlara dağıtılmak üzere Hazine adına ve naklen hak sahipleri namına tescilli yapılır.

8 nci maddenin (a, b, d, e) bentlerinde yazılı topraklardan tapuca kayıtlı olmayanların yukardaki fıkra gereğince belirtilip Hazine namına tescillerinde, gerçek kişiler tarafından senetsiz olarak tasarruf edilen veya tapuda kayıtlı miktardan fazla çıkan toprakların kamulaştırılmasında, usulü dairesinde yapılacak ilân müddeti içinde bir itiraz ile karşılaşmadığı takdirde toprak komisyonlarının belirtileri gibi tapuca tescilli yapılır.

İtiraz vukuunda 5519 ve 5520 sayılı kanunlar hükümlerine göre mahkemedan karar alınması lâzımdır.

EK MADDE 8. — 4753 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce yerleştikleri arazide Köy Kanunu hükümlerine göre köy olarak topluluk vücuda getirmiş bulunan çiftçilerin işgal etmekte buldukları ev ve avluları ile ahır ve samanlık gibi yapıları aşağıdaki esaslar dâhilinde kamulaştırılır :

a) Şagillerin işgalleri altında bulunan yapılar arsa sahibi tarafından vücuda getirilmişse bunların kaim kıymeti ile kapladıkları arsa ve avlunun;

b) Yapılar, şagiller tarafından inşa edilmişse kapladıkları arsa ile avlunun; Kamulaştırma anındaki kıymeti üzerinden şagillerine bu kanun hükümleri dâhilinde borçlandırılarak temlik olunur.

Kıymetlerin takdiri ve itiraz hakkında 30 ncu madde hükmü uygulanır. Takdir edilen kıymetlere itiraz kamulaştırmayı durdurmaz.

Bedellerin ödenmesi 45 nci maddeye göre yapılır.

Arazi sahibinin kendi ihtiyacı için vücuda getirdiği ve kullanmakta bulunduğu bina, ahır, ağıl, depo gibi yapılar bu madde hükmü dışındadır.

Bu kanunun yürürlüğe girmesinden en az 40 yıl önce yerleşmiş buldukları arazide köy olarak topluluk vücuda getirmiş bulunan çiftçi aileleri tarafından işgal edilegelen ev ve avlularıyla ahır ve samanlık gibi yapılar aile reislerinin talepleri üzerine doğrudan doğruya bedele ve hiçbir harç ve resme tâbi olmaksızın adlarına tapuya tescil olunur.

EK MADDE 9. — 4753 sayılı Kanunun 3, 4 ve 17 nci maddeleriyle 36 nci maddesinin son fıkrası ve 62 nci maddesi ve 1505 sayılı Kanun ile 2613 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin (G) fıkrası kaldırılmıştır. 2644 sayılı Tapu Kanununun 10 ncu maddesi ve 14 ncu maddesinin 2 nci ve 3 ncü fıkraları hükümleri kültür arazisi hakkında işlemez.

ÜÇÜNCÜ MADDE — 4753 sayılı Kanunun geçici maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Geçici madde — 4753 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, Devletin hususi mülkiyetinde olmayıp hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve âmeninin hizmetine tahsis olunmayan sahipsiz ham toprağı işgal edenlere hiç toprakları yoksa, bu yerlerin 5098 sayılı Kanunun 5 nci maddesine göre tâyin olunacak iskân haddi içindeki miktarı toprağı olupta iskân haddini geçmezse bu yerlerin iskân haddini dolduracak miktarı parasız terkolunarak adlarına tescil edilir.

Ancak taşlık, pırnallık ve delicelik olupta bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar imar için masraf ve emek sarfedilerek bağ, bahçe, meyvalık, zeytinlik ve tarla haline getirilmiş iskân haddi dışında elli dönüme kadar topraklar imar edene parasız terkolunarak adlarına tescil edilir.

1515 sayılı Kanun ve 11 . V . 1929 tarihli ve 501 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi kararı hükümleri mahfuzdur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — 4753 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 1. — 4753 sayılı Kanunun uygulanmaya başlanmış bulunduğu bölgelerde 33 nci maddede yazılı müddet, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl uzatılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun 21 nci maddesinin kamulaştırma bedelinin hesabında tatbik edilecek misle ait hükmü ile 45 nci maddesinin kamulaştırma bedellerinin ödenmesine mütaallik hükmü, bu kanunun yayımı tarihinden önce kamulaştırılmış bulunan arazinin ödenmiş veya henüz ödenmemiş bedelleri hakkında da uygulanır.

Şu kadar ki, bu farkların ödenmesinden dolayı çiftçilerin evvelki borçlanmalarında bir değişiklik yapılmaz.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun uygulanma sırası gelmemiş olan yerlerde; köy, kasaba ve şehir halkı teessüs etmiş teamüllere göre mera ve yaylaklardan münferiden veya müştereken eskisi gibi istifadeye devam ederler.

Köy, kasaba, şehir ve il sınırlarında yapılan veya yapılacak olan değişiklikler mera ve yaylaktan teamüle dayanan istifade hakkına tesir etmez ve sınır değişikliği sebebi ile mera ve yaylaklardan teamüllere göre istifade hakkı olanlardan her hangi bir ücret veya karşılık istenemez.

İhtilâf vukuunda mahkemeler görevlidir.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ALTINCI MADDE — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

23 Mart 1950

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 23 . III . 1950 ve 1/315

Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası : 23 . III . 1950 ve 4/267

	Cilt	Sayfa
Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları :	8	42
	15	116:134
	25	281:303,303,324:336,336:348,368: 392,392:407,419:437,437:440,496: 499,499:500,555:561,707:713,714: 723,760,763,768:771